

PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG THỰC HÀNH, XỬ LÝ TÌNH HUỐNG CHO HỌC VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGUYỄN HUỆ TỪ THỰC TIỄN ĐƠN VỊ CƠ SỞ TRONG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Trần Thị Thu Hạ, Nguyễn Thị Duyên, Hoàng Thị Thủy
Tiểu đoàn 4, Trường Đại học Nguyễn Huệ

Tóm tắt: Bài viết tập trung phân tích vai trò của việc phát triển kỹ năng thực hành và năng lực xử lý tình huống cho học viên Trường Đại học Nguyễn Huệ từ thực tiễn đơn vị cơ sở trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay. Trên cơ sở làm rõ những vấn đề lý luận và đánh giá thực trạng công tác rèn luyện, hoạt động ngoại khóa gắn với đơn vị cơ sở, bài viết chỉ ra những kết quả đạt được, hạn chế và nguyên nhân. Từ đó, đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả phát triển kỹ năng thực hành, xử lý tình huống cho học viên, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo sĩ quan, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội trong tình hình mới.

Từ khóa: Kỹ năng thực hành; xử lý tình huống; học viên sĩ quan; đơn vị cơ sở; Trường Đại học Nguyễn Huệ.

DEVELOPING PRACTICAL SKILLS AND SITUATION HANDLING FOR STUDENTS OF NGUYEN HUE UNIVERSITY FROM THE PRACTICAL EXPERIENCE OF CURRENT MILITARY UNITS

Abstract: This article focuses on analyzing the role of developing practical skills and situational problem-solving abilities for cadets at Nguyen Hue University, drawing from the practical experience of grassroots units in the Vietnam People's Army today. Based on clarifying theoretical issues and evaluating the current state of training and extracurricular activities associated with grassroots units, the article identifies achievements, limitations, and their causes. From this, it proposes several key solutions to improve the effectiveness of developing practical skills and situational problem-solving abilities for cadets, contributing to improving the quality of officer training and meeting the requirements of building the Army in the new situation.

Keywords: Practical skills; situational problem-solving; officer cadets; grassroots units; Nguyen Hue University.

Nhận bài: 28/12/2025

Phản biện: 19/01/2026

Duyệt đăng: 24/01/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong điều kiện hiện nay, nhiệm vụ xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với chất lượng đội ngũ cán bộ, đặc biệt là đội ngũ sĩ quan chỉ huy ở đơn vị cơ sở. Thực tiễn hoạt động quân sự cho thấy, bên cạnh bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức và trình độ chuyên môn, kỹ năng thực hành và năng lực xử lý tình huống là yếu tố có ý nghĩa quyết định trực tiếp đến hiệu quả thực hiện chức trách, nhiệm vụ của người sĩ quan.

Trong hệ thống các nhà trường quân đội, Trường Đại học Nguyễn Huệ có vai trò quan trọng trong đào tạo sĩ quan chỉ huy cấp phân đội cho toàn quân. Tuy nhiên, thực tiễn công tác tại các đơn vị cơ sở cho thấy, một bộ phận học viên sau khi ra trường vẫn còn bộc lộ những hạn chế nhất định về kỹ năng tổ chức, chỉ huy, quản lý bộ đội và xử lý các tình huống nảy sinh trong huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu và công tác thường xuyên. Điều đó cho thấy, nếu quá trình đào tạo ở nhà trường chưa chú trọng đúng mức đến việc phát triển kỹ năng thực hành và xử lý tình huống gắn

với thực tiễn đơn vị cơ sở, thì chất lượng đào tạo sẽ khó đáp ứng đầy đủ yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Xuất phát từ yêu cầu đó, bài viết tập trung làm rõ vai trò của việc phát triển kỹ năng thực hành, xử lý tình huống cho học viên Trường Đại học Nguyễn Huệ từ thực tiễn đơn vị cơ sở; phân tích thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo sĩ quan, góp phần đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Lý luận về phát triển kỹ năng thực hành, xử lý tình huống cho học viên sĩ quan

Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, thực tiễn là cơ sở, là mục đích và là tiêu chuẩn kiểm nghiệm chân lý. Trong giáo dục - đào tạo quân sự, mối quan hệ giữa lý luận và thực tiễn càng mang tính quyết định, bởi sản phẩm của quá trình đào tạo không chỉ là tri thức, mà là năng lực thực hiện nhiệm vụ trong những điều kiện cụ thể, phức tạp và biến động.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục cán bộ luôn nhấn mạnh yêu cầu “học đi đôi với hành”,

“lý luận gắn liền với thực tiễn”. Người cho rằng, cán bộ được đào tạo nếu không có khả năng vận dụng kiến thức vào giải quyết công việc cụ thể thì chưa thể hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Đối với quân đội, yêu cầu đó càng trở nên cấp thiết, bởi mọi sai lầm trong chỉ huy, xử lý tình huống đều có thể dẫn đến hậu quả nghiêm trọng.

Kỹ năng thực hành và xử lý tình huống của sĩ quan là tổng hợp các kỹ năng như: tổ chức chỉ huy huấn luyện; quản lý tư tưởng, kỷ luật bộ đội; điều hành sinh hoạt đơn vị; xử lý các tình huống nảy sinh trong huấn luyện, SSCĐ, thiên tai, cứu hộ cứu nạn, an ninh phi truyền thống. Những kỹ năng này không thể hình thành đầy đủ chỉ thông qua học tập lý thuyết, mà phải được rèn luyện thường xuyên, liên tục thông qua thực tiễn hoạt động quân sự, đặc biệt là thực tiễn ở đơn vị cơ sở.

Đơn vị cơ sở là môi trường trực tiếp mà sĩ quan sau khi ra trường sẽ công tác, thực hiện nhiệm vụ. Đây là nơi hội tụ đầy đủ các mối quan hệ công tác, điều kiện sinh hoạt, huấn luyện và các tình huống thực tiễn phong phú, đa dạng, phức tạp. Thực tiễn đó vừa là “phòng thí nghiệm sống”, vừa là “thước đo” kiểm nghiệm năng lực thực hành và xử lý tình huống của học viên.

Thông qua việc tiếp cận, nghiên cứu và trải nghiệm thực tiễn đơn vị cơ sở, học viên có điều kiện rèn luyện khả năng vận dụng kiến thức đã học vào giải quyết các nhiệm vụ cụ thể; từng bước hình thành phong cách chỉ huy, phương pháp công tác khoa học, linh hoạt, phù hợp với điều kiện thực tiễn. Đồng thời, việc gắn đào tạo với thực tiễn đơn vị cơ sở còn góp phần giúp học viên hình thành bản lĩnh, tâm thế vững vàng, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt nhiệm vụ sau khi ra trường.

2.2. Thực trạng phát triển kỹ năng thực hành, xử lý tình huống cho học viên Trường Đại học Nguyễn Huệ hiện nay

Những năm qua, Trường Đại học Nguyễn Huệ đã có nhiều chủ trương, biện pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, trong đó chú trọng tăng cường huấn luyện thực hành, huấn luyện tổng hợp và rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp quân sự cho học viên. Nội dung đào tạo từng bước được điều chỉnh theo hướng gắn lý luận với thực tiễn; các hoạt động ngoại khóa, diễn tập, thực tập được tổ chức tương đối bài bản, góp phần nâng cao năng lực thực hành cho học viên.

Tuy nhiên, thực tiễn cũng cho thấy việc phát

triển kỹ năng thực hành và xử lý tình huống cho học viên vẫn còn một số hạn chế. Một số nội dung đào tạo còn nặng về truyền thụ kiến thức, chưa tạo nhiều cơ hội cho học viên rèn luyện kỹ năng xử lý các tình huống phức tạp, đa dạng. Việc đưa các tình huống thực tiễn ở đơn vị cơ sở vào giảng dạy chưa thật sự đồng bộ, hệ thống.

Nguyên nhân của những hạn chế trên xuất phát từ nhiều yếu tố, trong đó có cả nhận thức, phương pháp tổ chức đào tạo, điều kiện cơ sở vật chất và sự phối hợp giữa nhà trường với các đơn vị cơ sở. Điều đó đặt ra yêu cầu cần tiếp tục nghiên cứu, đề xuất các giải pháp phù hợp nhằm phát triển hiệu quả hơn kỹ năng thực hành, xử lý tình huống cho học viên trong thời gian tới.

Từ cơ sở lý luận và thực trạng rèn luyện, tổ chức hoạt động ngoại khóa và phát triển kỹ năng cho học viên Trường Đại học Nguyễn Huệ hiện nay cho thấy: bên cạnh những kết quả tích cực, vẫn còn những hạn chế nhất định về nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức cũng như mức độ gắn kết giữa nhà trường với thực tiễn đơn vị cơ sở.

2.3. Giải pháp phát triển kỹ năng thực hành, xử lý tình huống cho học viên Trường Đại học Nguyễn Huệ hiện nay

Để khắc phục những hạn chế đó, đồng thời đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam “tinh, gọn, mạnh”, tiến lên hiện đại, cần triển khai đồng bộ các giải pháp sau:

2.3.1. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể trong tổ chức rèn luyện và hoạt động ngoại khóa gắn với đơn vị cơ sở

Đây là giải pháp có ý nghĩa nền tảng, quyết định trực tiếp đến chất lượng, hiệu quả tổ chức rèn luyện và hoạt động ngoại khóa cho học viên. Thực tiễn cho thấy, nơi nào cấp ủy, chỉ huy, đội ngũ cán bộ, giảng viên nhận thức đầy đủ vai trò của rèn luyện và hoạt động ngoại khóa thì nơi đó các nội dung này được tổ chức bài bản, có chiều sâu và gắn chặt với yêu cầu thực tiễn.

Theo đó, cần tiếp tục đẩy mạnh công tác giáo dục, quán triệt sâu sắc các nghị quyết, chỉ thị của Đảng, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo trong quân đội; làm rõ vị trí, vai trò của hoạt động rèn luyện, ngoại khóa và phát triển kỹ năng trong việc hình thành phẩm chất, năng lực toàn diện cho học viên sĩ quan. Trên cơ sở đó, thống nhất nhận thức và hành động trong toàn nhà trường, tránh

tư tưởng coi hoạt động ngoại khóa là “phụ”, làm hình thức hoặc mang tính phong trào.

Bên cạnh đó, cần phát huy vai trò nêu gương, trách nhiệm của đội ngũ cán bộ các cấp trong tổ chức, hướng dẫn, kiểm tra và đánh giá kết quả rèn luyện, ngoại khóa của học viên; gắn trách nhiệm của cán bộ, giảng viên với chất lượng trưởng thành của học viên sau khi ra trường và thực hiện nhiệm vụ tại đơn vị cơ sở.

2.3.2. Đổi mới nội dung, hình thức rèn luyện và hoạt động ngoại khóa theo hướng sát thực tiễn đơn vị cơ sở

Nội dung rèn luyện và hoạt động ngoại khóa cần được xây dựng theo hướng thiết thực, linh hoạt, bám sát yêu cầu nhiệm vụ của các đơn vị cơ sở trong Quân đội hiện nay. Trong đó, chú trọng lồng ghép các nội dung rèn luyện thể lực, kỹ năng quân sự, kỹ năng chỉ huy, quản lý, kỹ năng xử lý tình huống thực tiễn, kỹ năng công tác đảng, công tác chính trị và kỹ năng mềm cần thiết đối với sĩ quan trẻ.

Cùng với đó, cần đa dạng hóa các hình thức tổ chức hoạt động ngoại khóa như: diễn tập thực hành theo tình huống, hành quân dã ngoại kết hợp công tác dân vận, sinh hoạt chính trị, tư tưởng gắn với truyền thống đơn vị, tọa đàm khoa học, giao lưu với cán bộ đang công tác tại đơn vị cơ sở... Qua đó giúp học viên sớm tiếp cận môi trường thực tế, rèn luyện bản lĩnh, tác phong và phương pháp công tác phù hợp.

Việc tổ chức các đợt thực tập, kiến tập tại đơn vị cơ sở cần được chuẩn bị kỹ lưỡng về kế hoạch, nội dung và phương pháp, bảo đảm học viên không chỉ “tham quan, trải nghiệm” mà thực sự được tham gia giải quyết những nhiệm vụ cụ thể, sát với chức trách, nhiệm vụ của sĩ quan sau khi tốt nghiệp.

2.3.3. Phát huy tính tích cực, tự giác của học viên trong rèn luyện và tham gia hoạt động ngoại khóa

Học viên là chủ thể trung tâm của quá trình rèn luyện và phát triển kỹ năng. Do đó, cần chú trọng bồi dưỡng động cơ, thái độ học tập và rèn luyện đúng đắn; khơi dậy tinh thần tự giác, ý thức trách nhiệm và khát vọng cống hiến của học viên đối với Quân đội và Tổ quốc.

Nhà trường cần tạo môi trường thuận lợi để học viên chủ động tham gia xây dựng kế hoạch rèn luyện, đề xuất nội dung, hình thức hoạt động

ngoại khóa phù hợp với nhu cầu, nguyện vọng và yêu cầu thực tiễn. Đồng thời, tăng cường các hình thức động viên, khích lệ, khen thưởng kịp thời đối với những tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc trong rèn luyện và hoạt động ngoại khóa, tạo động lực thúc đẩy phong trào phát triển bền vững.

Bên cạnh đó, cần chú trọng giáo dục kỹ năng tự học, tự rèn, tự hoàn thiện bản thân; giúp học viên hình thành thói quen chủ động tích lũy kinh nghiệm thực tiễn, sẵn sàng thích ứng với môi trường công tác đa dạng, phức tạp ở đơn vị cơ sở sau khi ra trường.

2.3.4. Tăng cường phối hợp giữa nhà trường và các đơn vị cơ sở trong tổ chức rèn luyện, ngoại khóa

Sự phối hợp chặt chẽ giữa Trường Đại học Nguyễn Huệ với các đơn vị cơ sở có ý nghĩa quyết định trong việc bảo đảm tính thực tiễn và hiệu quả của hoạt động rèn luyện, ngoại khóa. Nhà trường cần chủ động ký kết, duy trì và mở rộng mối quan hệ phối hợp với các đơn vị trong toàn quân; xây dựng cơ chế trao đổi thông tin hai chiều về yêu cầu nhiệm vụ, tiêu chuẩn cán bộ và phản hồi chất lượng học viên sau khi ra trường.

Thông qua đó, kịp thời điều chỉnh nội dung, chương trình rèn luyện, hoạt động ngoại khóa cho phù hợp với thực tiễn; đồng thời tạo điều kiện để cán bộ đơn vị cơ sở tham gia giảng dạy, trao đổi kinh nghiệm, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh nhiệm vụ xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với đội ngũ sĩ quan trẻ, việc nâng cao hiệu quả rèn luyện, hoạt động ngoại khóa và phát triển kỹ năng cho học viên Trường Đại học Nguyễn Huệ gắn với thực tiễn đơn vị cơ sở là vấn đề có ý nghĩa cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn.

Thông qua việc phân tích cơ sở lý luận và đánh giá thực trạng, bài báo đã chỉ ra những kết quả đạt được cũng như những hạn chế, nguyên nhân trong tổ chức rèn luyện và hoạt động ngoại khóa cho học viên. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất hệ thống giải pháp mang tính đồng bộ, khả thi, tập trung vào nâng cao nhận thức của các chủ thể; đổi mới nội dung, hình thức tổ chức; phát huy vai trò chủ động của học viên; tăng cường phối hợp giữa nhà trường và đơn vị cơ sở.

Việc triển khai hiệu quả các giải pháp này

không chỉ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo của Trường Đại học Nguyễn Huệ, mà còn trực tiếp chuẩn bị cho học viên hành trang cần thiết để hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ ở đơn vị cơ sở sau khi tốt nghiệp.

Đây chính là tiền đề quan trọng để xây dựng đội ngũ sĩ quan Quân đội nhân dân Việt Nam vững vàng về chính trị, giỏi về chuyên môn, tinh thông nghiệp vụ, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội trong tình hình mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2018), Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, Hà Nội.

Quân ủy Trung ương (2023), Nghị quyết về xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam tinh, gọn, mạnh, tiến lên hiện đại, Hà Nội.

Bộ Quốc phòng (2021), Điều lệ công tác nhà trường trong Quân đội nhân dân Việt Nam, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.

Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, tập 5, Nxb Chính trị quốc gia – Sự thật, Hà Nội.